

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. J.P.L.C. Dijkgraaf, R. Limper en G. van der Meulen)

Uitspraaknr. 02.109-02.110-02.112

Datum:

17 april 2003

Mishandeling en gebruik van onwelvoeglijk taalgebruik door leerkracht en het onvoldoende zorg bieden van een veilig schoolklimaat door de directeur; klacht tegen groepsleerkracht ongegrond en klacht tegen directeur gegrond; primair onderwijs.

De klacht

Ouders klagen erover dat hun zoon door de gymleerkracht tegen zijn schenen is geschopt en dat deze gymleerkracht in bijzijn van hun zoon onwelvoeglijk taalgebruik heeft gebezigd (LKC 02.109).

Een andere moeder klaagt erover dat haar zoon door de gymleerkracht tijdens de gymlessen is gestompt en geknepen en dat deze gymleerkracht in bijzijn van hun zoon onwelvoeglijk taalgebruik heeft gebezigd (LKC 02.112).

Daarnaast klagen ouders en moeder erover dat de directeur onvoldoende zorg heeft gedragen om hun zonen een veilig schoolklimaat te bieden waardoor het bovenstaande plaats heeft kunnen vinden (LKC 02.110).

De visie van de partijen

Ten aanzien van klachten tegen gymleerkracht

Beide ouders hebben naar voren gebracht dat de leerkracht, volgens hun zonen, zich tijdens de gymlessen niet heeft gedragen zoals van een gymleerkracht verwacht moet worden. Tijdens de gymlessen zou hij naar leerlingen hebben geschreeuwd, gespuugd en gescholden. De moeder van het ouderpaar geeft aan dat zij de leerkracht zelf onwelvoeglijk taalgebruik heeft horen bezigen toen haar zoon gymles van de leerkracht in de ruimte ernaast kreeg. De moeder hoorde de leerkracht door de wand heen enorm tekeer gaan en schelden en noemt hiervan diverse voorbeelden. Er zijn geen schriftelijke verklaringen van leerlingen of hun ouders ingediend.

Moeder vertelt dat haar zoon door de leerkracht bij zijn arm is gepakt, een stuk door de gymzaal heen is gesleurd en vervolgens door de leerkracht is geduwd waardoor hij met zijn hoofd tegen een bankje aan viel. Moeder noemt nog andere voorvallen met betrekking tot de mishandeling van haar zoon door de leerkracht.

De moeder van het ouderpaar geeft aan dat ook haar zoon door de leerkracht onderuit zou zijn geschopt of getackeld waardoor blauwe plekken op zijn schenen zijn ontstaan. Moeder heeft kort vóór de kerst blauwe plekken op de schenen van haar zoon geconstateerd.

De leerkracht ontkent ten stelligste dat hij deze twee leerlingen tijdens de gymlessen ooit heeft mishandeld. Ook ontkent hij in het bijzijn van deze leerlingen onwelvoeglijke taal te hebben gebruikt. Hij heeft aangegeven nooit te vloeken of te schelden.

De leerkracht merkt op dat het zeer wel mogelijk is dat de desbetreffende moeder heeft gehoord dat hij luid spreekt tijdens de gymlessen. In zijn verweerschrift geeft hij aan dat dit komt doordat er zo slecht geluisterd wordt in de klas. Hij geeft ter zitting aan dat hij afkomstig is uit het zwemonderwijs en dat hij daardoor gewend is luid te spreken. De leerkracht benadrukt daarbij dat hij zijn stemgeluid niet bewust intimiderend gebruikt. Hij zal in het vervolg letten op het geluidsniveau van zijn stem.

Ten aanzien van klacht tegen directeur

Beide ouders zijn ook met hun klachten over de gymleerkracht diverse malen naar de directeur (en bij zijn afwezigheid de adjunct-directeur) gegaan. Zij zijn ontevreden over hoe de directeur met hun klachten omging. Het gesprek dat de moeder en haar stiefvader met de directeur, de gymleerkracht en de toenmalige groepsleerkracht had (naar aanleiding van het incident in 2002 waarbij haar zoon door de leerkracht zou zijn geduwd en hij op de grond belandde), hield volgens haar niets in. De directeur heeft naar de mening van beide ouders onvoldoende onderzocht of de beschuldigingen van mishandeling op waarheid berustten. De directeur is volgens hen tekortgeschoten in het oplossen van de problemen.

Volgens de directeur is de school een behoorlijk eind gevorderd is op het gebied van het scheppen van een veilig schoolklimaat. Naar aanleiding van het inspectiebezoek (RST) dat in 2002 plaatsvond is een aanbeveling van de inspectie gekomen om aandacht te besteden aan het pedagogisch klimaat en het omgaan met elkaar (leerlingen en leerkrachten). De directeur heeft geschetst dat opnieuw een traject zal worden gestart om een en ander beter aan te pakken, en noemt hierbij enkele voornemens. De directeur deelt ter zitting mee dat hij de ochtend van de zitting het bezoeken van de klassen weer heeft opgepakt en dat hij op zeer korte termijn weer zal starten met het houden van functioneringsgesprekken met de leerkrachten. Hij is daar dit schooljaar namelijk nog niet aan toegekomen.

De directeur merkt op dat hij wel eens gymlessen heeft bezocht, maar heeft toen niets gemerkt van mishandelingen of onwelvoeglijk taalgebruik door de leerkracht. De directeur heeft ter zitting meegedeeld dat hij wel gesprekken heeft gevoerd met de leerkracht om na te gaan of de klachten van de ouders op waarheid berustten. Hiervan zijn geen verslagen gemaakt. De directeur merkt op dat tijdens het laatste gesprek dat hij met de moeder van de zoon die tegen zijn schenen zou zijn geschopt had, haar heeft geadviseerd om met de algemeen directeur contact op te nemen, omdat hij van mening was dat beiden niet meer nader tot elkaar konden komen.

Overwegingen van de Commissie

Ten aanzien van klachten gymleerkracht

Beide ouders hebben aangegeven dat zij de leerkracht luid en onwelvoeglijk hebben horen spreken. De leerkracht heeft ontkend onwelvoeglijk taalgebruik te hebben gebezigd. De Commissie heeft moeten constateren dat er geen nadere onderbouwing van stellingen is gegeven door middel van al dan niet schriftelijke getuigenverklaringen. De beschuldiging dat de leerkracht onwelvoeglijk taalgebruik heeft gebezigd is daarmee onvoldoende aannemelijk gemaakt. De klacht is ongegrond.

De leerkracht heeft erkend luid te spreken tijdens de gymlessen. Hij heeft aangegeven dat dit zijn oorzaak vindt in het feit dat hij afkomstig is uit het zwemonderwijs. De Commissie heeft met instemming kennis genomen van zijn voornemen om in het vervolg het geluidsniveau van zijn stem tijdens de gymlessen aan te passen.

De ernstige beschuldiging dat de leerkracht tijdens de gymlessen mishandelingen heeft gepleegd, is voornamelijk gebaseerd op mededelingen van de zonen van beide ouders. De

Commissie is van oordeel dat hoewel ouders in principe moeten geloven wat hun kind zegt, als de beweringen vaker worden geuit of wanneer zij van ernstige aard zijn, zoals in dit geval, de ouders dienen na te gaan of de beweringen van hun kind op waarheid berusten. Voor het gegronde verklaren van een klacht is het in het algemeen noodzakelijk dat de klacht ook schriftelijk of anderszins onderbouwd wordt. De ouders hebben niet van de mogelijkheid gebruik gemaakt getuigen te laten horen of schriftelijke verklaringen in te dienen van klasgenoten van hun zonen en/of hun ouders.

Als ouders te horen krijgen van de andere partij (in dit geval de gymleerkracht) dat deze de mishandelingen niet gepleegd heeft, dienen zij rekening te houden met de mogelijkheid dat de beweringen van hun kind op dat punt wellicht onjuist zijn. De Commissie wijst er ook op dat de ouders hebben aangegeven dat hun zonen boezemvrienden zijn en dat dit hun verhaal kan hebben beïnvloed.

De Commissie heeft zich in het verleden op het standpunt gesteld dat hoe ernstiger de beschuldigingen zijn, hoe meer een klager moet zorgen voor een feitelijke onderbouwing. De Commissie is van oordeel dat de ouders geen feiten, aanwijzingen of schriftelijke bewijzen hebben aangedragen die de beschuldigingen jegens de leerkracht aannemelijk kunnen maken. Omdat er onvoldoende bewijs is geleverd heeft de Commissie niet kunnen vaststellen of de mishandelingen nu wel of niet zijn gepleegd en of de leerkracht de pleger was. Nu de klacht over mishandeling op deze punten onvoldoende aannemelijk gemaakt is, verklaart de Commissie ook dit klachtonderdeel ongegrond.

Ten aanzien van de klacht tegen directeur

Hoewel de directeur heeft aangegeven dat hij van mening is dat op deze school een voldoende veilig schoolklimaat bestond is het de Commissie gebleken dat het schoolklimaat op deze school verbeterd dient te worden. De directeur heeft namelijk ter zitting verklaard dat de onderwijsinspectie in 2002 in haar RST-rapport een aanbeveling heeft gedaan om aandacht te besteden aan het schoolklimaat. En zowel de directeur als het bevoegd gezag hebben aangegeven dat er naar aanleiding van het laatste rapport van de inspectie plannen waren om het schoolklimaat te verbeteren, maar dat (op het aanleggen van een afsprakenmap na) van uitvoering van die plannen nog niets was gekomen. Naar het oordeel van de Commissie is het in stand houden van een afsprakenmap een positieve maar te kleine stap in de richting van het scheppen van een veilig schoolklimaat. De directeur heeft niet tijdig uitvoering gegeven aan de plannen die de school had naar aanleiding van het RST-rapport van 2002 en heeft na het ontstaan van de klacht daarin geen aanleiding gezien om de uitvoering direct op te pakken. De directeur heeft ter zitting naar voren gebracht dat hij in het lopende schooljaar nog geen functioneringsgesprekken heeft gevoerd met de leerkrachten. Het jaarlijks voeren van een functioneringsgesprek met iedere werknemer is een verplichting die krachtens de collectieve arbeidsovereenkomst voor het primair onderwijs rust op de werkgever. Formeel is het bevoegd gezag hiervoor verantwoordelijk. Aangezien echter de werkgeverstaken overwegend door de directeur worden verricht mag ook van de directeur verwacht worden dat hij ook zorgdraagt voor naleving van de rechtspositieregeling. Vast staat dat op de school geen functioneringsgesprekken werden gevoerd nadat er door de ouders klachten over mishandeling in de gymzaal zijn ingediend.

Nadat hem de klachten over de leerkracht bekend werden heeft de directeur daarin geen aanleiding gezien om weer functioneringsgesprekken te starten. De directeur had deze naar het oordeel van de Commissie in het algemeen, maar met betrekking tot de betrokken leerkracht in het bijzonder, direct moeten oppakken. De Commissie stelt vast dat gesprekken die in de auto onderweg worden gevoerd - hoewel deze gesprekken zeer zinvol kunnen zijn - niet aangemerkt kunnen worden als functioneringsgesprekken.

Nu de directeur heeft nagelaten adequaat te reageren nadat hem de klachten van de ouders

bekend werden heeft hij onvoldoende zorggedragen voor een veilig schoolklimaat op de school. De klacht is op dit onderdeel gegrond. De Commissie zal het bevoegd gezag aanbevelen er op toe te zien dat de aanbeveling van de onderwijsinspectie met betrekking tot het verbeteren van het schoolklimaat op een gestructureerde wijze en voortvarend wordt opgepakt en zich regelmatig daarover te laten informeren.

Ambtshalve voegt de Commissie nog het volgende toe. Het is de Commissie gebleken dat de klachtbehandeling door de directeur niet adequaat ter hand is genomen.

Ten eerste heeft de Commissie geconstateerd dat de directeur de ernstige klachten van de ouders over mishandeling niet serieus heeft genomen. De Commissie komt tot dit oordeel aangezien haar is gebleken dat de directeur onvoldoende hoor en wederhoor heeft toegepast. Hij heeft volstaan met het aanhoren van de klacht van beide ouders en heeft vervolgens de betrokken leerkracht gevraagd of de door hen beschreven gebeurtenissen daadwerkelijk hadden plaatsgevonden. Toen deze dit ontkende, heeft de directeur dit niet teruggekoppeld naar de ouders, zodat zij hierop konden reageren. Door dit te doen zou hij getoond hebben zich als een professional op te stellen en boven het probleem te staan. De directeur heeft zich daarentegen onmiddellijk geschaard achter de leerkracht en heeft de ouders toen zij met nog een klacht kwamen direct naar het bevoegd gezag doorverwezen. Het behoort tot de taak van de directeur er zorg voor te dragen te onderzoeken of en zo ja op welke wijze de klacht kon worden opgelost.

Ten tweede heeft de directeur naar aanleiding van de klacht niet actief aan waarheidsvinding en feitenonderzoek gedaan. Hij had bijvoorbeeld - in plaats van te stellen dat hem geen signalen hebben bereikt van leerlingen of hun ouders die de klacht bevestigen - zelf leerlingen en/ of ouders kunnen raadplegen, of externe hulp in kunnen schakelen. Ook is het de Commissie niet gebleken dat de directeur andere getuigen heeft gehoord.

Ten derde is het de Commissie gebleken dat de directeur heeft nagelaten belangrijke mededelingen en gesprekken schriftelijk vast te leggen. Er ontbreken verslagen van gesprekken tussen de directeur en de ouders. Gebleken is dat deze gesprekken vaak plaats hebben gevonden op het schoolplein. Daarnaast zijn geen verslagen gemaakt van de gesprekken die de directeur voerde met de leerkracht. De Commissie wijst ook op het feit dat de directeur met de leerkracht gesprekken over de klacht in de auto voerde. De directeur volstond met de ouders mondeling door te verwijzen naar het bevoegd gezag. De directeur had er beter aan gedaan hen schriftelijk mee te delen dat hij geen aanleiding zag de klacht verder te behandelen. Uit het niet schriftelijk vastleggen van mededelingen en gesprekken blijkt dat de klachten van beide ouders door de directeur niet voldoende zorgvuldig zijn behandeld.

De Commissie zal naar aanleiding van het voorafgaande het bevoegd gezag aanbevelen afspraken te maken met de directeur over de wijze waarop hij gesprekken over gevoelige onderwerpen moet voeren en over de situaties waarin schriftelijk verslag moet worden gemaakt van gesprekken met ouders en/ of leerkrachten.

Oordeel van de Commissie

Klachten tegen de gymleerkracht ongegrond en klacht tegen de directeur gegrond.

Advies aan het bevoegd gezag

Er op toe zien dat de aanbeveling van de onderwijsinspectie met betrekking tot het verbeteren van het schoolklimaat op een gestructureerde wijze en voortvarend wordt opgepakt en zich regelmatig daarover te laten informeren. Daarnaast afspraken maken met de directeur over de

wijze waarop hij gesprekken over gevoelige onderwerpen moet voeren en over de situaties waarin schriftelijk verslag moet worden gemaakt van gesprekken met ouders en/ of leerkrachten.